

TARTALOM:

Czegle Imre: Memento! — Szabó Imre: Tükör előtt. (Új-világ.) — Kalydy Miklós: Néhány szó az internátusi nevelésről. — Szalay György: Falu. (Temetés.) — Oláh István: A halál volt a kocsis... — Vincze József: Téged kereslek. (Vers.) Halász András: Komáromi János az író. — Szakszon Árpád: Komáromi János és Patak. — Nagy Géza: Komáromi János sírjánál. — Balogh József: Csontos József emlékezete. — Fazekas Gábor: Fundátoraink, Pálóczy Horváth Mária. — Orgoványi György: Az elmúlás percel. (Vers.) — Szemafor: Tallózás. — Dusicza Ferenc, Balogh Dániel: Könyvismertetés. — Humor. — Híreink.

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

● Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónap 15-én. ●

Főszerkesztő :

KALYDY MIKLÓS.

Felelős szerkesztő :

CZEGLE IMRE.

MUNKATÁRSAK :

Ablonczy László IV. é. hh.

Kóris Lajos IV. é. hh.

Vályi József IV. é. hh.

Hazagh Mihály III. é. hh.

Vincze József III. é. hh.

Várady Lajos V. é. t. k.

Molnár István V. é. t. k.

Halász András VIII. g. o. t.

Szakszon Árpád VIII. g. o. t.

Kiadóhivatali főnök : Csorba Géza.

Hírgyűjtő: Kolláth József.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak, Főiskola.

Előfizetés: Egész évre: 3— pengő, félévre: 1·50 pengő.

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

Főszerkesztő:
KALYDY MIKLÓS

1937. november hó.

Felelős szerkesztő:
CZEGLE IMRE

Memento!

Az emlékezés az a csodálatos híd, amelyen a jelen embere visszamehet a múltba, ezáltal gyökerezünk bele apáink életébe, hazánk történetébe. — Az emlékezés, az igazi teljes élet után való sóvárgás, ezért táplál, erősít, nőtel. Aki nem tud emlékezni, az gyökértelen, hamar elpusztul. — Az emlékezés szólaltatja meg a mohos köveket, ezáltal nyernek színt a hősi történetet leíró betűk: hangszereli a történelem hangjait. — Az ifjú az igazi, ideális életet a jövőben akarja megtalálni és kiharcolni, ezért előrenéz. Az öreg — előtte kevés idő van — visszaállmodja magát a megfényesedett múltba. Az öregek visszafelé néznek.

Az előrenéző és törekvő fiatal megállítja a dátumok és arra kényszerítik, hogy visszanézzen. — Jó, hogy ez így van. Jó nekünk néha megállani és emlékezni!

Az elmúlt hónapban megállította a pataki diákok október 6. Emlékeztünk a hazáért életét feláldozó emberre. Szívünk megtelt szomorúsággal és örvendezéssel. Szomorkodtunk, mert halálról emlékeztünk, örvendeztünk, mert ez a halál biztatott, hogy benne élet van.

Megállottunk október 31-én és emlékeztünk a hívő emberre. A szentírás betűi: Aki hisz, annak szavára a hegyek felkelnek és a tengerbe ugranak — megteltek étellel. Láttuk a régi tömlőt szétszakadni, hogy az új bor, új tömlőbe töltsék.

Ifjúsági Közlönyünk jelen számával emlékeztünk Komáromi Jánosra, a hálás pataki diákra. A hálás ember mindig ad. A hála részletfizetés olyan kapott értékért, melyet viszonzni sohasem tud az ember. Komáromi János háláját törlesztette azokkal a könyvekkel, amelyekben a pataki diákok szólnak meg. — Hány pataki diák van, aki egyetlen könyvet sem vett és adott a pataki iskolának!

Az elmúlt hónapban eltemettük Csontos József volt pataki tanárt és igazgatót, aki a munka és tudás embere volt. Amíg élt, mindig dolgozott és tanult. — Hisszük, a mennyei vizsgán, ahol önéki is kegyelemre volt szüksége, jó bizonyítványt kapott és most már igazán tud, mert színről-színre lát.

Fiúk! Emlékezzetek!

Czegle Imre.

T Ü K Ö R E L Ö T T Ú J - V I L Á G .

Hallottátok, hogy megmondattok: szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet.

Én pedig azt mondom nektek: szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak; jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék és imádkoztatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket. (Máté: 5: 43—44.)

A világ az ellentétek világa. A természet, az élet ellentétes erők harcát mutatja. A hideg a meleggel, a tűz a vízzel, gyenge az erőssel, jó a rosszal, szeretet a gyűlölettel harcol. Ezekből van összerakva a világ, s káotikus harcuk eredménye az élet lüktetése. Ebben a harcban él a világ — ha egy is megszűnne erői közül — az egész megszűnne. Óriás kerek ezek, — egymásba illeszkednek, s forgatják a világ gépezetét. Ha egy kiesik, az egész megszűnik.

Ezt az ellentétekben élő világot érezzük lüktetni az ige első versében. — Szeretet és gyűlölet. Két parancsnak engedelmessédj — két úrnak szolgálj egyszerre. Az érzések uralkodnak az ember felett. Melyik tehát igazi urad, mivelhogy kettőt nem szolgálhatsz egyszerre híven?

A második vers világa ennek ellentéte. A régi világnak meg kell hallni — és új világnak kell eljönnie. A két törvény világának el kell tűnnie. Az embert csak egy törvénynek szabad vezetnie az új világban: a szeretetnek. A második vers a régi világ feletti halotti beszéd. Két elven Isten országa nem tud megépülni. Amit a szeretet épít, azt a gyűlölet lerontja.

Új világ építésére hangzott el a parancs a kijelentésben — s ennek első építőmestere maga a Krisztus. A kijelentésben csoda történt. A világ kettő helyett egy törvényt kapott. Az ellentétek világa és annak embere számára csoda ez. — Ő nem tudja a világot csak kettősségben és ellentétek harcában elképzelni. Ha nincs ellentét, nincs mozgás — harc — élet.

Két világ helyett egy világnak kellett eljönni — kettő helyett egy úrnak szolgálni. De híven! A világ nem élhet a maga törvénye szerint, mert önmagán sohasem jutna túl. Amit nappal épít, lerontja az éjjel. Törvényeit nem önmaga írja, hanem kívülről kapja. El kellett jönnie ezért az egy törvény világának. Egy hajtóerő viszi, amit ellentétek nem akadályozhatnak: a szeretet.

Lehetetlen! — mondja az ember — a két úr szolgája. Hogy lehet csak szeretni. Szeretni ellenségeimet, áldani átkozóimat, jót tenni gyűlölőimmal, imádkozni háborgatóimért és kergetőimért. Ez lehetetlen! Igaz, az emberi ész és az emberi élet számára lehetetlen. Az isteni kegyelem számára azonban minden lehetséges, még ami emberileg lehetetlennek látszik is. Hiszen csoda történt a kijelentésben.

A hívő ember tehát vállalkozhat a lehetetlenre is és vállalkoznia is kell — mert ez teszi hívővé. Csodákat kell tennie. Meg kell ölnie önmagát és a magá-

---

ban élő és uralkodó világot. Egy úrnak szolgál, ami ember számára lehetetlen. Az isteni kegyelem azonban mindenre elégséges. A hívő ember felfegyverkezik. Felveszi a szeretet szent fegyverét és szent háborút kezd a gyűlölet ellen. Önmaga ellen és a világ ellen. Csodákat tesz, világokat mozgat meg. Teszi ezt azzal, ami a világ szemében kinevetett és lekicsinyelt. Az alázat, a szeretet és Istenbe vetett bizodalom fegyvereivel. Öngyilkossá lesz a világ szemében és öngyilkosságra kényszeríti világát is. Öngyilkos lesz a világ szerint, hogy lelke megszabaduljon.

Szegény világ, ha tudná hogy az ő dicsősége és viharzó élete az igazi öngyilkosság. Akkor nem nevetne és nem kicsinyelne. Nem igazoltatná a csodák világát, hanem önmagát igyekezne igazolni az előtt.

Krisztus majdnem 2000 éve meghirdette a szent háborút és hirdeti ma is folyton. De kevesen sereglenek zászlója alá. Szent fegyvert ad az embernek és ő nem használja azt. Az ember még most is idegen parancsokra hallgat. Még most is vakon megy el a csodatévő kegyelem mellett. Pedig jaj a késedelmezőnek — jaj a rest szolgának. Külső sötétségre vették.

Ember — kell néked a gyűlölet? Meddig késel, meddig várakozol tétlenül? Ragadd meg a szent fegyvert, küzdj és harcolj! Az Úr szeme rajtad — megméretel majd és hijjával találhatod!

Krisztus szent, vezér!, ébressz fel minket, serkents fel a harcra. Add a fegyvert kezünkbe és vezess minket.

Szabó Imre II. th.

Néhány szó az internátusi nevelésről.

Korunknak egyik jellemző problémája a nevelés. Nagyon sok szó esik erről hivatott és kevésbé hivatott körökben egyaránt. Védik vagy támadják az egyes „nevelési típusokat“. Vitakoznak, hogy egyéni vagy közösségi, nemzeti, vagy nemzetközi, akarati vagy érzelmi s. i. t. legyen-e a nevelés?

I.

Én most az internátusi nevelésről kívánok néhány szót szólni. Azonban mielőtt ezt tenném, magáról a nevelésről szólok röviden. A nevelés lélekformálás. Ez a megállapítás tehát előfeltételezi a lélek formálhatóságát. Én vallom is, hogy a lélek formálható, amennyiben a gyermek lelke — születésekor — nem „tabula-rasa“, hanem bizonyos diszpozíciókkal, adottságokkal jön e világra. Ezeket a meglévő diszpozíciókat nem lehet megsemmisíteni, nyom nélkül eltüntetni, viszont nem lehet újakat sem létrehozni semmiféle módon. Azonban a már meglévő diszpozíciókat — amennyiben azok nem kívánatosak — lehet tompítani, visszafejlesztani (de nem megsemmisíteni), amennyiben pedig kívánatosak, előnyösek, lehet fejleszteni, erősíteni. Ezen a ponton kapcsolódik be a nevelés a maga eszközeivel, tényezőivel. Ezért pl. „a bűnözési hajlam ellen nem annyira súlyos büntetésekkel, mint inkább helyes neveléssel kell küzdeni. Jobb, ha a bűnt megelőzzük, mintha utólag büntetjük.“

II.

A nevelés alapja a szeretet, irányítója pedig a felelősségtudat. Amelyik nevelőben ez nincs meg, az nem igazi nevelő. Találón fejezi ki ezt Ravasz László, amikor azt mondja: „A gyermek iránt mindnyájan felelősséggel tartozunk. A gyermek nem ezé, vagy azé; a gyermek Istené, aki azt mindnyájunkra bízta és sorsát mindnyájunktól kéri számon.” „Aki pedig megbotránkoztat egyet a kicsinyek közül, jobb annak, hogy egy malomkövet kössenek a nyakára és a tenger mélységébe vessék.”

„Képzeljétek el, hogy ítéletkor előtökbe meredne az a sok eltorzult és beszennyezett gyermekarc, amelyet a ti trágár szavatok, rossz példátok rontott meg, amelyik töletek tanult hanyagságot, haragot gyengeséget, aki előtt a ti közömbösségeitek, vagy cinizmusotok nyitotta meg és tette kívánatossá a bűnnek útját; mit éreznétek? Ha kiderülne, hogy lényetek egy szennyfolt volt, amelyik liliomlelkeket éktelenített el! Valamire való ember vigyáz a nyelvére, ha gyermek van jelen: azt mondja, kemence van a házban; hát arra gondolunk é, hogy a menyeyei Atya háza, ez az egész világ, telistele van gyermekekkel, akik tágranyílt ne-felejts szemekkel bámulnak reánk, mint millió fényképezőgép lencséje, hogy lelkük hozzánk hasonljon? Millió és millió példaadás válik le rólunk; óh áldott az az élet, amelynek példaadásai égi üzenetek, égi buzdítások gyanánt érintik a gyermek lelkeket. Áldott az az élet, amelyből nála jobb, szebb életek fakadnak. Óh, ha másért nem, legalább gyermekeinkért tudnánk jobb keresztyének lenni.” Aki már huzamosabb ideig élt gyermekek között, az tapasztalhatta, hogy menyeyire áthasonul a gyermek egy erősebb egyéniség hatása alatt, talán nem is tudatosan, annyira, hogy még egyes kiszólásokat, gesztusokat is elsajátít.

III.

Ezek előrebocsátása után térek rá a tulajdonképeni mondanivalómra, az internátusi nevelésre. Az internátus, mint nevelőintézmény nem új. Olyan multra tekint vissza, mint a rendszeres nevelés maga. Ott találjuk már a középkori káptalani-székesegyházi iskolák mellett, valamint a reformáció után is egyre-másra alakultak a híres protestáns kollégiumok.

Az internátust pedagógiai okok és szükségszerű követelmények hozták létre. Az internátusi nevelés egyfelől a családi, másfelől pedig az iskola nevelését hivatott betölteni. Az internátusi nevelés — három tényezőnek — az intézetnek, a növendéknek és a nevelőnek eredőjekép tekinthető. Ezek kölcsönhatásából áll elő az internátusi nevelés.

a) Az iskolai nevelés sok esetben azért olyan hatástalan, mert az iskolán kívüli nevelés (az utca, a társaság, barátok, sőt sok esetben maga a család is) lerontja az iskolai nevelés hatását. Az internátus az iskolai nevelést akarja továbbplántálni. Indokolttá teszi az internátusi nevelést az is, hogy a mai élet erős tempója következtében a szülők nem képesek elég gondot fordítani gyermekükre. Lehet, hogy nem a jószándék, hanem az arravalóság hiányzik. Azonban sok esetben a családi légkör olyan, hogy üdvösebb — a gyermek érdekében — ha távol van tőle. Laza, feldult családok gyermekeire legelőnyösebb az internátusi nevelés. Ezek a követelmények valóban indokolttá teszik az internátusi nevelést. Az internátusi nevelésnek tehát az iskolai nevelés továbbplántálása mellett a családi nevelést is pótolnia kell. Az internátus így egy nagy családot képez. Nő-

---

vendékei testvérek és pedig egyenlő-jogú testvérek, a nevelők — a felügyelők — pedig a szülők szerepét töltik be. Ezért a hivatásának magaslatán álló internátus légkörének bensőségesnek, meghittnek és szeretetteljesnek kell lenni. Azonban természetesen, hogy egy ilyen nagy családi közösség, mint az internátus, nem lehet el szabályok nélkül, ami külső és belső rendet van hivatva biztosítani. Ezek azonban ne legyenek merevek. A nevelés szempontjából az a kívánatos, hogy a növendék — anélkül, hogy ezt tudná — állandó felügyelet alatt legyen. További szempont a nevelésnél és általában mindennemű ellenőrzésnél a következetesség. Ezért nem jó, ha a nevelő a hangulatok embere, mert a hangulat rossz pedagógiai tanácsadó. A növendék hajlamos arra, hogy egy „jobb hangulatban“ megadott engedményt, máskor — amikor talán kevésbé vagyunk „jó hangulatban“ — mint jogot követelje magának. Ezért kárhozzáttni kell a kivételezést.

b) Másik tényezője az internátusi nevelésnek a növendék. Különböző korú-, jellemű-, képességű gyerekek vannak az internátusban, ahol „közösnevezőre“ kerülnek. „Az internátus“ a növendékek egyéniségét nem tudja alapjaiban megváltoztatni, hanem azt erősíti, illetőleg tompítja, a kívánalomnak megfelelően. Az internátusi nevelés közösségi nevelés, de a közösségi nevelésen belül az egyéni ráhatás érvényesül. Ahhoz azonban, hogy egyéni ráhatást tudjunk érvényesíteni a növendéknél, ismerni kell a gyermek egyéniségét (hibáit és jó tulajdonságait egyaránt) s minden egyéb közülményeit (családját, otthoni környezetét, baráti körét, még az érdeklődési köreit is s. i. t.) Mindez nem ütközik különösebb nehézségekbe, ha meggondoljuk, hogy a gyermek mennyire őszinte, különösen akkor, ha a nevelő egyben jóbarátja is, ha szeretettel és megértéssel közeledik hozzá. A gyermeket nem lehet becsapni „ál-szeretettel“, mert valahogyan megérzi ezt s az ilyen nevelő előtt zárkózottá s egyben megismerhetetlenné is lesz.

c) A harmadik tényezője az internátusi nevelésnek a nevelő. Ez a legfontosabb tényező, mert egy internátus szellemének a milyensége a nevelőtől, illetve a nevelőktől függ. Ha százalékban akarnám kifejezni, szerény véleményem szerint 85 % ban a nevelőtől függ egy internátusi szellem milyensége. Internátusi nevelőnek szülni kell, jóllehet sok gyakorlati dolgot, u. n. pedagógiai fogást lehet tanulni, de a készség, a díszpozíció, az velünk születik. A jó nevelő barát, testvér, apa, szóval minden egy személyben, amire a növendéknek szüksége van. Nem kell félni, hogy ha bizalmas viszonyban vagyok a növendékekkel, elvesz a tekintély. Az igazi tekintélyt nem lehet elveszíteni, minthogy megszerezni sem lehet parancsszóval.

A jó iskolának a jó internátus elengedhetetlen kelléke, mert az iskola nevelő hatását ébrentartja, továbbplántálja, másfelől pedig a szülői ház melegéből is nyújt a növendékeknek, ami elviselhetővé teszi az otthonról való elszakadást. Az internátusi nevelés közösségi nevelés, a milyensége a nevelő személyiségén fordul meg. Közösségi nevelés abban az értelemben is, hogy nemcsak a nevelő neveli a növendékeket, hanem a növendékek is nevelik, alakítják a nevelőt.

Lelkeket formálni — miközben magunk is formálódunk — sokszor nehéz... de szép hivatás. A szerető ragaszkodás... , egy-egy őszinte megnyilatkozás... egy-egy meleghangú baráti levél... néhány őszinte könnyesepp... a nevelő jutalma... az ő számára legszebb jutalom.

Kalydy Miklós.

FALU.

G. Szabó Kálmán:

„Parasztok“ című
sorozatából.

2. Temetés.

Olyanok a magyar falvak, mint a sápadt szírmű temetőkertek. Rég nem örülnek már a faluban, de már nem is panaszkodnak. Az ajkakra fagyott a nótás jókedv, s a megfáradt életüket az elmúlás melódiája ütötte szíven. Naponként sűrűbbek a falusi temetőben a sejfák. Minden nappal, — héttel közelebb van egy sírral a faluhoz a temető. Veszélyes közelségben van. Már egybeépültek, összelelleztek. Temetővé válik lassan a falu. A régiek beteltek, új temetőket nyitnak mindenfelé. Többen halnak, mint születnek. Többet hívnak temetésre a harangok, mint istenházába. Temet a magyar falu. Temetik a magyar falut. Temető a magyar falu. A megnemértés nehéz hantjai temetik a magyar falu értékeit a faluban, a városban, az iskolák padjaiban. Nem érti meg, nem szereti őket senki. Ezért vonzó a falunak a halál, ezért nem fél a falu a haláltól. Ott majd megértik, ott majd ő is kap egy sejfát, egy eldugott szögletet a temetőben. Ott majd idővel az egyszíntre süllyedő sírdombok kiegyenlítenek minden ellentétet.

Fájdalmas fekete látások, temetők, falvak, halottak, sűrűsödő kopjafák, hisszük, hogy nem utolsó akkordok vagytok, csak szükséges sötét hátterek azért, hogy a viharból a napfény, az éjszakából a hajnal, a temetőből az élet annál fényesebben ragyogjon elő.

Szalay György IV. é. th.

A HALÁL VOLT A KOCSIS...

Élni vágyott minden. A fűszálon a bogár is tudta, hogy süt a nap. A gyermek port szórt a levegőbe, a kis csikó friss fűbe harapott, érett, örült minden a nyárban. Élni vágyott az érett búzafej, élni, élni egyetlen jelszó. Milyen szép is volt, ahogy halálnak szántan ringott az aranyárga élet

Olyan bódítóan nehéz illata volt a nyárnak, és mégis valahogy belehullott a forróságba az elmúlás árnyéka, szívszorítva és bódítóan. — Ezért volt most olyan fontos az élet, ezért volt most minden — minden olyan siető, zsidbadó öröm. Érett, örült minden a nyárban, a napsütésben, roskadozott az élettől a mező... Jaj, de szép vagy, halálnak szánt, érett búzafej...

* * *

Ott, ahol a patak folyik és csendesen mosott-gyolcsot lenget a szellő, ahol csapkod a kenderitörő-köhű, egy asszony ott hanyatt fekszik és nem él, mert itt járt a völgyben a halál.

Egyet suhintott a kaszával, és Koncsolné meghalt, a földre hullott egy szép, halálnak szánt, érett búzafej...

Koncsolné meghalt, de a többi minden csak él tovább, a patak egyre mesél, a szellő lengeti a gyolcsot, még a köhű is csak egyre csapkod a kenderen, pedig az volt a bűnös, az ölte meg Koncsolnét.

Otthon a ház előtt két kis gyermek játszott, Jankó, meg Jóska. Az egyik a porba írt csodás vonalakat, a másik házat gyúrt sárból...

Kis fiúk, ti még nem tudjátok, hogy néktek nincs édesanyátok.

Ezután minden csak úgy történt, ahogy szokott, búsan, falusiasan, sok jajgatással, a fakoporsó feletti feltámadásról beszélt a pap, a többiek pedig, akik körül álltak, feketén és komolyan, talán arra gondoltak, hogy milyen kegyetlen vége lett Koncsolnénak, nekem pedig itt jutott eszembe a gondolat, hogy nyár van és a földre hullott egy búzafej... Ugy lehetett tovább, hogy Koncsolnét kivitték az udvarról és elindultak lassan a bóbítás lovak a faládát földalá tenni.

Az öreg Béresné — Isten nyugtassa, azóta már ő is meghótt' — az maradt a két gyermekkel. Beszélt nekik tücsköt bogarat, hogy csak ne sírjanak, mert azok csak egyre ríttak, hogy: „Mikor jön vissza édesanyánk?” — „Majd hazajön apáttal” — vigasztalta őket az öreg. És ha elhallgattak, el tudtak feledkezni egy pillanatra, hogy nincs itthon az anyjuk, akkor csodálkozva hallgatták, hogy mit beszél Béresné a vasorrúbábáról, a gonosz mostoháról, vagy az árva kisleányról. A vén Béresné messze tűnődött, hogy miről kellene még beszélni, a fiúk pedig áhitattal néztek fel rá és csendesen megszólalt az egyik: „Anyóka, miért vitték el anyánkat azck a lassú, fekete lovak?” Az öreg kéz reszketve simogatta meg a két kis gyermek fejét: „Azért, kis fiam, mert anyácskád nagyon álmos volt.” Béresné mesélhetett még valamiről, azután a két gyermek ott a térdére hajolva, elaludt.

Amikor hazajött a temetőből Koncsol, a vén Béresné már nem volt ott, de ahogy betapogatózott az ajtón, látta a csendet, a székre rakosgatott kis ruhákat és a hold rásütött az ágyra. Mindezt látta ő és könny gyűlt a szemébe, mert a

csikos dunna közt egymást ölelve aludt két kis árva. — Nézte soká az árvákat. — Árvák bizony! Nincsen anyjuk! Julis szegény elment, pedig mindennél jobban szerette ezeket. Eszébe jutott, hogy egyszer arról beszélgettek, hogy majd tanulni adják őket, hogy valamék' majd pap lesz, vagy tán' tanító. Julis szegény már nem örülhet, hogy Jankó jövőre iskolába megy. Az Isten jutott eszébe Koncsolnak: tán' az nem szerette őket. Pedig most haladtak vón' már valamire. Pendült a két malacka, őszre gondolták, hogy meggömbölyödik. Pedig lám' a felesőd is besikerült. Ott hullámozott a szeme előtt, duzzadó kalászosokkal az érben a felesőd'. Hej! Hasztalan már, ha nem szerette őket együtt az Isten.

Egész éjjel csak hánykolódott az ember. Vad képek gyötörték, akár merre fordította a fejét, mindenütt csak az asszony arca élt előtte. Ha felriadt, mindig azt hitte, hogy az asszony van ott mellette. Túlcsigázott képzelete százféléképpen látta Julist. Sehogyse tudta elhinni, hogy nincs, hogy meghalt. Nyitott szemmel is álmodott, halántékán nehéz cseppek gyűltek össze, testére rátapadt a dunna, melle is igen erősen lüktetett.

A fődés' szobában megszorult a nehéz levegő, kint hűvös, tiszta éjszaka volt, bent az árnyék lágyan kúszott tovább, ahogy a hold lassan ment az égen. Koncsol, akinek szinte vas volt a keze, most nem tudott megmozdulni, csak remegett, mint egy gyermek. Volt ő már háborúban, járt ő már ott, ahol a halált ingyen osztogatták, de ilyet még nem ért. Hisz ott állt az ágnál az asszony! Mennél erősebben nézte, annál jobban szakadt róla a verejték. Az volt... Julis, még az imádságos könyv is ott volt a kezében, benne a rezedával. Megmozdult... igen... áthajol az ágyon az asszony, kezét kitarja — mintha áldana — a két gyermek felett. Az ember szólni akar, erőlteti nyelvét, de csak nehezen mozog, nincs hang a torkában, csak sóhajt: „Julis, Julis...”

A szél meglebbentette az ajtón a rongyot...

Nagyon érezte, hogy beszélni kén' az asszonnyal, hogy szólni kén' Julissal a gyerekekről, a felesődről, hogy megkén' kérdezni, hogy mit csináljon a süldőkkel? ... Hirtelen felült az ágyon, kezét kinyújtotta, de már csak a semmibe fogott, mert a látomás, Julis már nem volt sehol.

Csok a szél játszott az ajtóronggyal, a két gyermek aludt és az égen vonult a hold. Az ember még ült az ágyon, körül nézett, úgy érezte a rezedaillesatot...

Valamék' gyermek megszólalt az ágyon: „Édesapám, hazajött véled anyánk?” Csend, csend, aludj kisfiam, anyátok hazajött, csak most ment el...

Másnap is nap lett, reggel, dél, este, az élet feldiszített szekere rohant tovább és a halál volt a kocsis.

Oláh István V. é. t. k.

Téged kereslek.

Szemed rég
a messzeség
megvakult tükrébe váj,
Két, fénytelen,
üveg-gyémánt:
— nem látom már...

A szád sem küld
sem derűt,
sem bánatot,
se vágy nem űz hozzád:
— soha nem is tudtam,
hogy milyen a csókod...

Csak a neved él
és fehér kendővel integet,
minden közelgő
lányarc megett:
— még mindig
kereslek téged.

Vincze József.

Komáromi János az író.

Egyszerű zsellérházból indul el. Zúgó fenyvesek lábánál tót-lapályi kis falu a szülőhelye. Szülőföldje Közép Zemplén dombos-lankás, regényes vidéke kemény sorstól edzett lakóival, magyarjaival, ruténjeivel, totocskáival, soha meg nem nyugvó keserves kurucaival. Hol a föld megölt talpasoknak kiomlott véréből megszentelve történeti emlékeket lehel; hol a százados erdők zúgása, öt folyó vizének csobogása, vén kurucoknak borzalmas meséi, Vihorlát rengetegeiben éhes farkas ordításai s nyomorgó zselléreknek úr-szidó káromkodásai rezegtetik a levegőt s beszélnek ősök küzdelméről, németeknek, labanc magyaroknak kurucokkal való eszeveszett kergetődzéseiről s a mindenkori nemzedék nyomorgó életéről.

Egyszerű népek kicsiny falujának szegényes házából indul el időben rövid, de mégis hosszú útjára. Szekeren teszi meg az első szakaszt; legtöbbször gyalogjár; csak az utolsó úton teszi hintóra a köztisztelet. Éppen ez a gyalogjárás adja neki azt, amit leírva, műveit oly természetessé, közvetlenné tudja tenni. A gyalogjárót nem köti a kövezett út; a turista megmássza a hegyi ösvényeket is és a tetőre felérve omladozó várkastély-romokon a mult emlékeivel társalog. Majd leszállva a völgybe a tót-lapályi réteken észreveszi a kis vadvirágot is s álarcnélkül áll előtte a jelen képe. Az országúton robogó hintó elől sietve áll félre a föld egyszerű embere, s ha a hintó tán megállna és a hintón járó úr megkérdezné az útszálló állót, az nem mondaná el őszintén dolgait; az együgyű kis diák a nagy úr előtt zavarba jönne; félték szerelmesek, bajaikat a kirobbanásig eltitkoló, pálinka tűzétől hetvenkedő kozákok az idegen úrnak nem mutatnák igazi arcukat. Komáromi azonban köztük járva-elve, bizalmukat birva meglátja a valót. Biztató mosolyával eloszlat minden kételyt s szinte minden tartózkodás, színlelés nélkül lesz egész írói működésének tárgyköre: az egyszerű emberek élete. A nagyjában egységes tárgykör azért mégis tagolható. A leggazdagabb ág az, amit a Bodrog az öt folyóból összegyűjtve Patak felé, az iskola felé hömpölyget: az ott eltöltött gyermekkor emlékei, miket az örök pataki diák visz innen tovább. Elkülöníthető a történelemből táplálkozó hajtás is. Főként a szülőföldjével kapcsolatos események, az éhező, rongyokba burkolt, de elszántan küzdő talpasoknak viselt dolgai érdeklik. Megtalálhatjuk Komáromi Jánost, az embert is, Ferenc József világháborús császárvadászatát, továbbá a szerelmes ifjút s a boldog családfőt is kisebb-nagyobb háborús, vagy későbbi időkben játszó műveiben.

Az ágak, a hajtások különbözök, de meglátszik rajtuk az egy tőből való származás. Szinte páratlan az a szubjektivizmus, mely Komáromi műveit jellemzi. Komáromi Jánosról nem kell életrajzot írni, önletrajzát megírta műveiben. Ki ne ismerne a kis Jankóra Mudrony Sanyiban. Szinte csodálatos, hogy a felnőtt Komáromi magától mennyire elkülönítve tudja szemlélni kisebb mását s mennyire a kis Jankó gyermeteg szemével és egyszerű képzeletvilágán keresztül szemlélve állítja elének szülőföldjét. „Harangoz a mult“ „Hé kozákok“ mindkettő a gyermekkori emlékek szülöttje. A pálinkától tüzelt kozákok, a gyermeki szemek előtt nimbuszba burkolt nagyapa, a főkozák vezetésével vívják ruddal, löccsel országúti, kocsmái harcaikat, míg a szelid nagymama rossz öregét féltve imádkozik, vagy ajtóféltéhez támaszkodva sír s kérőleg néz a főkozákra, kinek rettenetes dü-

---

hőngését a kis unoka ágyában fal felé fordulva, hátborzongva hallgatja. A főközák ajkán ki-kitör az évszázados keserűség: „Hisz a határban minden rét, szántás, erdő a grofóké, meg a zsidóké... — mán halászni se szabad, mer a Latorca is az övéké. Jól van... legyen... de azért nekünk is élni kell.“ Jussot éreznek a földhöz, de hasztalan; keservükben néha nagyokat isznak, vérük felforr s ősi virtussal egymásra öntik ki mérgeiket.

Szép emléket állított korán elvesztett édesanyjának a „Régi ház az országútnál“ című regényében, diákevek emléke sugta a „Pataki diákok“-at. A kis Jankó 11 éves korában Patakra kerül. Már innen vakációra térve időzik a „régi ház“-ban, hol a féltve szerető édesanyjának szelleme visszajár, nem tudván magárahagyni az öt árvát. Az „Alma Mater“-ről rajongó szeretettel szól, hisz valóban édesanyja volt az elhunyt helyett. A hála sosem halt ki a hű kebelből, hálából örök pataki diák maradt.

Köteleket ír emlékeiből és mégsem fogy ki belőlük. Amikor „megy a felhő“ északkelet felé, gondolatai vele szállnak s új emlék, eddig rejtett gyöngyszem kerül elő. Ha meg a szél megy el hozzá látogatóba s megrázza az ablakot, ismerősnek találja a hangot s ismét eszébe jut valami.

Azonban az emlékeknek sokszor talán már ismétlődő rajza, szülőföldjének varázslatos megjelenítése nem minden, mivel Komáromi olvasóit vonzza. Ő látta azt, hogy bármennyire is nehéz a föld földtelen népének sorsa, a derű nincs teljesen száműzve közülök. Indulatos, küzködő kozákjai mellett bemutatja a falu vídám alakjait is. Komolykás humorával mintha eltalálta volna a magyar ember komolyba fulladó jókedvét. Elfogultság nélkül igyekszik elénk tárni a falut és népet, valótlan nem állít, de a valónak kidomborítása végett nem ártal tulzásokba bocsátkozni sem. Különösen tréfás alakjaiban, kikben egy-egy vonást a tulságig fokoz a humoros hatás kedvéért. „Bolond, aki dolgozik“ jelszóval elénkbe állnak Pacal Jóska és Feczko Jancsi a magyar falu tipikus ősalakjai. Pikor András a kőnigréci obsitos, a fantaszta Vidroczi, a tántoríthatatlan 48-as Csanak suszter, a szemérmetlenül túlzók, az ártatlan hazudozók, a Háry-nemzetség kihalni nem akaró sarjadékai. A „Pataki diákok“-ban hosszúpipájú Korpa János, a „harmadizben negyedéves teológus“ számtalanszor elmeséli az áhitatos mendurhadnak kalandját a perkupai erdőben a száz farkassal. Ha a nagyobbak kételkednek, éhes farkasait lassankint eleresztgeti s nevetve mondja: „hanem valami mégis zörgött abban a bokorban.“ Nem kevésbé nevetséges falusi alakok: János az esellen örökké nősiülő tanító, s a lázadó segédjegyző, ki bepálinkázva fellép ellenzéki képviselőjelöltnek s különös állapotában villásszarvú ökröknek mondja el dühös programbeszédét.

Ime egy pár komáromi-alak. Ez a komolykás, groteskségével ható humor teszi még vonzóbbá műveit; ez a maga népmesébe illő túlzásaival tette Komáromit jó mesemondóvá s vállalt méltóvá „a mesemondó palástra: a Jókai-lepelre.“

Öreg kurucok meséje ihleti meg az „Esze Tamás“, „Ordasok“ megírására. Ezek s még számos kisebb elbeszélés a kuruc harcok, a 48 as küzdelmek idejének megelevenítői. Történeti regényeiben a közvetlenség mellett érdeme, hogy nem vakítja meg a fajszeretet. Tisztán látja a jelszavak, a kimagasló egyének mögött a tulajdonképeni mozgató erőket: a tömegmilliókat. Találón ezeknek a rajzával nyújt a korról igazi képet. Amint akadt olyan, ki az alföldi betyár idealizált életét a valóságban tüntette fel, úgy ő is az addig nyalka csizmás, kócsag-

---

tollas, aransulytásos vitézeknek festett kurucok után megrajzolja az éhező, rongyos igazi kurucot. „Esze Tamás a mezitlások ezredese” című regényében a fejezeteket énekeknek nevezi s valóban, mintha ez a modern követelményeknek megfelelő, történeti parasztregény eposz volna. Hősköltemény egy rettenetes küzdeletről, melyben a „nagyerejű és kegyetlen” Esze Tamás vágat „rengő farú kancáján,” utána „rezesorrú Majos Ferenc rebellis latroknak huszonhét esztendő óta bujdosott szegény gyalogsági kapitánya,” a „ritkán józan” Pikor János, „kordovánbőrű” Buga Jakab, s „nyakigláb” Zöld Demeter, mind elkeseredett kurucok. Megelevenedik előttünk a szomorú kor, az „ezerhétszáz alatt harmadik esztendő”; a szomorú harc, mely ismét a magyar átokkal végződött: magyar ölte a magyart.

A 48-as harcokról írva is mellőzi a nimbust, melyet a nép talán az egyes alakok köré font. Amott Rákóczi, itt az egymással torzszalkodó Kossuth és Görgey is csak mint emberek állnak előttünk.

Egy-egy vonásnak tulságba vitele teszi a felnőtt Komáromi emlékeiből születő regények több alakját elrajzolttá, valószínűtlenné. Ilyenek egyetemistái, író-társai, katonabarátai. Ami gyermekkori emlékekben, a kis Jankó képzeletvilágán keresztül szemlélve természetesen látszott, az felnőtt szemével nézve torznak, elrajzoltnak látszik. Új témákat hoz a szerelem. Érdekes végigtekinteni az író viszonyát a szerelemhez, ahogy azt maga is megtette. — A kis Jankó értetlenül nézi a szerelmeseket, a konyha-diák zavartan, diszkrét mosollyal, a nagyobbacska diák fitymálólággal. Az önképzőköri költő megszedül belé, mert nem lányba szerelmes, hanem lányokba. Az egyetemista reménytelen szerelmes, a férfi pedig boldog férj lesz. Gyakori témája a szerelem; szerelmesei egy határozat végrehajtói, sorsuk előbb-utóbb, de mindenképp az egybekelés.

Szelid hangját azonban megzavarják a háborús évek. Komáromi János a császárvadász világháborús küzdelmeit is leírja. Hol külön, hol a háborús fiatal-ság boldogságpercekkel is beérő szerelmei között írja az igazat, rajzolja meg a háború igazi arcát: harctéri katonák szenvedéseit s a magukra maradt nők tragikus helyzetét. Ő észrevette azt, a nagy szakadékot is, mely a háborús nemzedéket a nem háborústól elválasztja. Több regényében érezteti a megértés hiányát.

Komáromi János élete szoros összefüggésben van írói működésével. Ritka harmóniában találkozott benne az író és az ember. Mint sirjánál egyik búcsúzó mondotta: Egyszerűség, szívjóság s bölcs, derűs mosoly jellemzi benne az író, egyszerűség, szívjóság s bölcs kedves mosoly jellemezte benne az embert. Műveiben megírta életrajzát; alakja között ott találjuk az egész családot a nagyapák-tól a dédunokákig.

Művei az egyszerű emberek életét tárják elénk a maga valóságában. Ő tudott igazán egyszerű emberek életében „lirai melegséggel s epikus nyugalommal” elmerülni. Szemléldésmódja liraisága mellett is realizisztikus, nyelve sokszor naturalisztikus, de sohasem izléstelen. Egészséges realizmusának és naturalizmusának tisztaságát megőrizte a művésziesre való törekvés.

Komáromi János „lélekhagedűs”; hangszere kevés húrú, de a művész sokat tudott kicsalni belőle. „Verhovina” fenyveseinek zugása, zuzmarás Vihorlátan favágó zsellérek kopácsolásai, vegyülve vele farkasok ordítása, kozákok verekedő zaja, bús magyarok elkeseredett káromkodásai, elhagyott háznak padlásán kísérte-tek ijeszítő léptei, a sok közül kevés hang, melyeket az öreg pataki diák bűvös hangszeréből kipengetett.

Mondják „kuruc tárogatós“-nak is. Tárógatójának bővülő hangjára megújulnak Esze Tamás talpasainak véres csatározásai, „Ordasok“ rebelliseinek kétségbeesett haláltusái s feltámadnak egy már letűnt korszak mezíllábos, rongyos éhező katonái.

Komáromi János „szomorú magyar szívek vigasztaló, álmokat szépítő, tilinkósa.“ Költészete sír, nevet, muzsikál, tilinkó zenéjével zaklatott lelkünk elé varázsolvá Ondova felett lassan uszó felhőket, illatos fenyvesek susogását, az őt folyó vadvirágos rétjeit, Zemplén omladozó várkastélyait, hogy emlékekben birjuk legalább azt a földet, melyet az író annyira szeretett, melytől távol tért örök nyugovóra. Szívére vittek két marok földet az óhajtott szülőföldből, sirja felett „Vihoriát“ „Verhovina“ fenyveseinek altatódalát játsza a szél. Nyogodjon békével, korai sirjában!

Halász András. gimn. VIII. o. t.

Komáromi János és Patak.

Nagyon régi fészke a tudományoknak a pataki iskola; sokszor megtépázták már a viharok, talán azért, mert nagyon magasra van építve. De magas fészkekből kapnak szárnyra a sasok. Annyi nagy ember kelt már innen szárnyra, hogy már csak a legmagasabbra törőket kísérhetjük figyelemmel. Ezek között feltétlenül ott van Komáromi János.

A közönséges halandó szárnyalását megszünteti a halál. Lezuhan és eltűnik. De a költő halála nem lezuhanás és eltűnés, az ő halála még magasabbra szárnyalás, fel az örökkévalóságba. Ha az író meghal újjászületik. Egy sor betű, melyet egy nép ismer, nagyobb siremlék a piramisoknál és túléli azokat. Az író örök emléket állít magának és korának. Komáromi örök emléket állított magának és Pataknak. Ő patak legnagyobb szerelmese.

Komáromi János — (ekkor még Komár János) 1902 őszén került Patakra. Szülei nagyon szegény zselléremberek voltak, kenyérrre is elkelt volna az a pénz, amivel édesanyja beiratta az első B. osztályba. Nem csuda, hogy a keményfejű kis ember ennyi áldozatkészség láttán komolyan ült be az iskola padjába. Első perctől kezdve kitartó szorgalommal tanult. Mindig jeles tanuló volt. Az iskola nem is hagyta támogatás nélkül. Az első félévi díjakon kívül nem fizetett nyolc éven keresztül semmi iskolai költséget. Sőt még ő kapott minden esztendőben ösztöndíjat, később pedig pályadíjakat. Mégis elég nehéz volt diákéletének, különösen első fele a „mendúrévek“. Vittkay néni gárdájában lakott, hol végigszenvedte az akkori kis diákok minden kálváriáját. Örökké szolgáltnia kellett a nagyobb diákoknak, szaladni könyvekért, vizért, fáért, cipőt tisztítani, sepregetni. Tanulnia pedig csak a szoba sötét zúgában lehetett a kályha pirosló parázsánál, míg a nagyok az asztalnál kártyáztak. A tápintézeti étrend sem volt olyan rózsás, mint mostanában. Abban az évben mikor ő elsős volt, összesen 65 métermázsza babot és mellé 13 mázsa húst fogyasztott el az ott élkező 300 múzsafi. A reggelit még akkoriban nem ismerték ennél az intézménynél, és a vacsora is többet volt lencse mint hús.

És ő mégis így ír ezekről az időről. „Emlékszem, mindenre emlékszem a Vittkay néni udvarából és amíg élek, mindig emlékezni fogok. És valahányszor azokra az időkre gondolok vissza, mindannyiszor mélyen meghatódom. Meghat akkori nagy szegénységem, korán reámroskadt árvaságom, s szörnyű küzködéseim. Igazán csak az Alma Mater, az én második édesanyám mentett meg az összeeséstől, mielőtt célhoz tudtam volna érni. A kollégium nem csak kitanított ingyen, hanem enni is adott melléje. Ezért az én halhatatlan hálám Patak iránt. Azért Istenemre mondom nem bánnám ha visszajönnének egyszer még azok a keserves idők!”

Bizony, ha Patak nincs, ma Komáromi sincs.

Ilyenkor tudjuk csak értékelni a pataki iskola magasztos szellemét, mely nem haszonért méri a tudást, sőt öntestéből is áldoz, egyedül csak arra törekedve, hogy embereket neveljen a hazának.

A sok nélkülözés és szenvedés nem durvították el lelkét. Sőt nagyon is meglágyították és fogékonyra tették mások bajainak megértésére is. Diáktársai szerették. Kedves és jószívű volt. Szegény fiú volt, de amije volt, azt megosztotta szintén szegény társaival. Két nagyon kedves és nagyon jellemző epizódot olvastam Komáromi kisdiakkori életéből. Az egyik: Az Alma Maternél, aki akkoriban nem a főiskolát, hanem a főiskola előtt almát áruló öreg kofát jelentette, egy nagy diák narancsot vásárolt. A kis Komár Jancsinak, aki ott nézte a vásárlást sóvár szemekkel, adott egyet a nagy diák. Erre ő nem ette meg a narancsot, hanem becsérelte azt olcsóbb árfolyamú és szaporább, azonfelül könnyen osztható kökényre és azon aztán boldogan elcsemegézett pajtásaival. Jobb ez mint a narancs, fejtegette, mivel azt magam is megettem volna, ebből meg nektek is jut.

A másik: Mikor Rákóczi hamvait hazahozták, a pataki diákok közül is sokan felmentek Kassára. Ment volna Jancsi is, csakhogy neki nem volt két forintja az útra. Éppen ezen szomorodván egy fa tövén, megy el mellette Magda Sándor, az akkori szénior. Hát tenálad mi a baj? Kérdé a bánatos kis mendúrt. Ő szomorúan mondta, hogy úgy szeretne elmenni a nagy kuruc temetésére és nem mehet, mert nincs pénze. A szénior megértette a bánatot. Közgyűjtés által Jancsi is megláthatta Rákóczi koporsóját. Talán ez volt az első benyomása, mely alapján kuruc regényei lettek.

Tanáraitól is nagyon sok eszmét kapott. Csontos József, a nagy pataki történelem tanár hevitette a kuruckor emlékeitől színes vidékről jött ifjúban a magyar érzést, minek következtében féktelen érzelmű kuruc regényei az Esze Tamás, Ordasok keletkeztek. Görögre Szilágyi Benő tanította, kinél jobban kevesen tanították még Homeros nyelvét. De nem csak a nyelv, hanem az az igazi, tiszta spártai lélek, amivel nevelt, föltétlenül hatással volt rá. A magyar nyelvet Dombó László, a híres tanügyi férfiú ismertette és szeretette meg vele. Itt valóban megismertetésről van szó mert Komáromi, min felsőzempléni protestáns tót fiú, nem tudott jól magyarul.

Azt gondolná az ember, hogy sokat olvasott Komáromi. Ellenkezőleg. Mondhatni keveset olvasott diákkorában. Ha olvasott is vallásos könyveket. Kálvin műveit és róla írott műveket olvasta.

A főiskolai nagy könyvtárból csak egyetlen egy alkalommal vett ki könyvet. (Kálvin: Ereklýékről, Buday: Kálvin élete.)

A gyorsírást szerette legjobban tantárgyai közül. Szabad idejének legnagyobb részét ennek a begyakorlására szánta. Már negyedikes korában versenyezik és nyer második díjakat. Ötödikes korában már országos versenyen is nyer második díjat, 10 arany koronát és itthon is 5 koronát. Hatodikos korában már tisztsége is van a gyorsíró körben. 250 szótaggal ír, több díjat nyer. Hetedikes és nyolcadikos korában már országos viszonylatban is utolérhetően. Minden jutalmat ő kap. Képes 450 szótagszámot írni, melynek már diktálása is művészet.

Lassan felsőbb osztályokba kerülvén, el-elkalandozik az irodalom berkeibe is. Hetedikes korában tagja lesz az önképzőkörnek és sokat szerepel benne. Sajnos az ő korabeli jegyzőkönyvek elvesztek és így ezek felől a szereplések felől tájékozatlanok vagyunk. Azt mindenesetre tudjuk, hogy hetedikes korában jegyző és hogy főleg bírálati nyertek dicséretet, azonfelül felolvasott több ízben.

Az önképzőköri pályatételek közül ez évben II. díjat nyert verspályázaton, és első a szépprózai pályázaton. Első ismert verse címe „Levél Anikónak“, melylyel a pályázatot nyerte. Prózai szövegének címe „az Első szindarab“.

Nyolcadikos korában az önképzőkör elnöke. Az iskola legjobb irodalmis-tája. Prózai munkái változatlan nagy sikert aratnak. Telhisége már itt bontakozott. Versei megközelítőleg sem olyan jók. Pedig akkoriban jobban szerette azokat. Az Ifjúsági Közlönyben is több verse jelent meg, mint prózai írása. Ez év áprilisában Mikszáth ünnepet is tartottak az önképzőkör tagjai. Ő is felolvasott a Mikszáthnál való látogatásáról. Felolvasása nagy tetszést aratott, de a végén nagy megrökönyödéssre és azután derűtlenségre bevallotta, hogy ő soha nem járt Mikszáthnál, csak mivel kellett valamit írni, hát azért találta ki ezt a kis mesét.

Kilencszáztízben érettségizett Komáromi. Nem hálátlan Kakukkfiókot bocsáj-tott ki szárnya alól az iskola.

A pataki diákélet színes világa örökre belevésődött lelkébe és a hosszúpí-pájú Korpa János és a hajdani Komár Jancsihoz hasonló kis mendürok beköl-töztek általa az irodalomba. Minden regényében szó van Patakról, de a legszebb emléket állított a pataki iskolának és diáknak a „Pataki diákok“ című regényé-ben. Komáromi tárgyukörénél és stílusánál fogva inkább az ifjúság írója. És két-szeresen a pataki ifjúság írója. Éreztük mi ezt mindnyájan és a legkisebb „ádáz mendúrtól“ egészen az öreg theológusig kegyelettel ápoljuk emlékét.

Szakszon Árpád VIII. o. t.

Komáromi János sirjánál.

Hulló falevelek, vándormadarak útján visszatért az örökkévalóságba egy pataki diák. Utolsó útján, a Kerepesi-temető kopaszodó fái alatt csak egy néhány régi és mostani pataki diák megy Komáromi János koporsója után. Sokan vannak a temetésen, de a „sokak“ a nagy írók temetik, a „kevés“, a pataki diákok kis csapata a „testvért“. A testvér a testvért kétszeresen nagyobb fájdalommal sajnálja, mint az ismerős. A testvér a testvért mindig megsírátja. Hát akkor még mennyivel több lett a könny, amikor azt a testvért temetjük Komáromi János-ban, aki mindig a legjobban tudta szeretni a pataki diákokat. Elhallgatott az a jó testvér, aki kis és nagy diáknak soha sem szűnt meg mesélni. Olyan szivbe-

---

markoló a fájdalom, hogy ez a szerető szív megszűnt dobogni, a mesélő ajak már elnémult. Olyan könnyeket fakasztó: hideg, kőszívű nagy városban testvért temetni. Nincs itt az édesanya, az „Alma Mater“, a koporsót nem állják körül a testvérek, a mostani diákok. Nem szól a kicsiny lélekharang, nem hangzik az édesanya zokogása. Csak szívünk dobog hangosabban, sebesebben: harangozik a Testvér utolsó útjára. Valami el-elszorítja torkunkat, de szomorú így „testvért“ temetni.

Milyen másképpen hangzik már az ének is: „Tebenned biztunk eleitől fogva...“, pedig csak egy négy tagból álló énekkar énekl. Mégis úgy megnövekszik az ereje. A lelkünkben mind erősebben és erősebben. Már fejünket is fel tudjuk emelni a földről, mert így van már vigasztalásunk a legjobban sajnált „testvér“ sirjánál is. Komáromi Jánost nem pótolhatja más ember, de mi megértettük, hogy Isten vigasztalása pótolja a helyét. Istenhez emel a zsoltár ereje ott a rideg nagy városban, a „testvért“ temető pataki diákok között.

Őszi verőfényben így temették a pataki diákok a kedves „testvért“, Komáromi János öreg diákot.

Nagy Géza IV. hh.

CSONTOS JÓZSEF EMLÉKEZETE.

A mai pataki tanulóifjúságot már nem tanította, mégis sokan ismerték. Sokat lehetett látni, különösen a templomban, hova minden vasárnap eljárt s az öreg pihenni tért lelkipásztor és tanár hallgatta tanítványait, miként tesznek bizonyágot az igazi Mesterről.

Az iskolában már csak az ünnepélyeken jelent meg, de mint a gazdasági választmány tagja minden gyűlésen ott volt, s az Alma Maternek való szolgálatban csak a halál állította meg.

1866-ban született Göncön. Elemi iskoláinak elvégzése után került Sárospatakra. Elvégzi a gimnáziumot, utána teológiát s mint IV. éves teológus már a gimnáziumban helyettesít 3 hónapig. 1888/89-ben mint theol. s. tanár és alkönyvtárnok előadja a teológián a héber és görög nyelveket. Ezután a budapesti egyetemre küldi a főiskola, melynek elvégzése után 1892/93. iskolai évben tanárául alkalmazza. Ettől kezdve egész élete itt folyik le, nemzedékek hosszú sorát készíti elő az életre és a jövő feladataira. Két alkalommal is volt igazgatója az iskolának, 1908—1914-ig és 1916—27-ig, melynek utolsó évében a közigazgatói teendőket is ő látja el.

Mint tanár mindenkit öccsének szólított s anyyira megtudta nyerni és szeretetni magát tanítványaival, hogy szeretetéről és jószívéről már legendákat szöttek a diákfantáziák.

Október 6-án még a templomban volt az istenitiszteleten, de többé nem is lehetett látni nyilvánosság előtt, mert október 14-én elment a minden élők útján,

---

hogy számot adjon szolgálatáról és sáfárkodásáról. Temetése október hó 16 án, az iskola udvaráról történt meg. A koporsó felett dr. Szabó Zoltán főiskolai lelkész mondott gyászbeszédet és Darányi Lajos ref. lelkész imádkozott. A sírnál a főiskola előljárósága nevében Janka Károly főiskolai I. gondnok, tanári karának Novák Sándor gimn. igazgató és a református egyház presbitériuma nevében Harsányi Gyula főgondnok mondott bucsuzóbeszédet.

Ifjúsági Közlönyünkben, mint utolsó diáklakója e pár sorban emlékeztünk meg szeretett igazgató urunkról, de minden megemlékezésnél jobban és szebben beszél az ő élete, különösen azoknak, akik ismerték.

Legyen áldott emlékezte.

Balogh József III. hh.

Fundátoraink.

---

2. Pálóci Horváth Mária.

Azt szokták mondani, hogy nagy ember halálával nagy veszteség éri az életben maradtakat. Érthető. A nagy ember — nemes értelemben véve — azért nagy, mert sok reászorult embernek ereje és támasza. Ha sírba dől, vele temetődik el a reátámaszkodók jóléte, boldogsága is. Pálóci Horváth Mária azt akarta, hogy ez ne így legyen. Szinte csodálatos, hogy az ő felebaráti szeretete, melyet életében oly bőven árasztott, halála után még nagyobb mértékben vált valóra. Róla úgy emlékezünk meg, mint — Lorántffy Zsuzsanna mellett — a Főiskola legnagyobb alapítójáról.

Magánélete nem kecsegtet azzal, hogy róla eseményektől lüktető, fordulatokban gazdag életrajzokat írjunk. A róla való megemlékezések olyan egyszerűek, mint amilyen egyszerű volt az élete.

„M megboldogult néhai nagyságos Horváth Mária úrhölgy született 1790-ben, szeptember 25-én, áldásteljes földi életét pedig az örökkévalóval 1867. ápr. 3-án cserélte fel.“ Hamvai a bátyjai családi sírboltban nyugsznak.

Családi életéről nem lehet szó. Sohasem ment férjhez. Azonban az egyedüliség nem tette számára rideggé az életet. A pálóci ősi lakban mindig jelen volt Krisztus, mert Horváth Mária az *Ő* nevében *befogadta* a hajléktalanokat, enni adott az éhezőknek és meglátogatta a betegeket. Szeretmunkájában nagyon segítette őt bátyja, Horváth Simon, aki — nőtlen lévén — nagy vagyonát Máriára, a testvérére hagyta, hogy a nemes lelkű úrnő nagy terveit végrehajthassa.

Mik voltak Horváth Mária tervei? Pótolni a hiányokat, ahol arra szükség van. Fényes családi helyzetét nem arra használta fel, hogy minél ragyogóbb helyet foglaljon el a családban, hanem gondosan megtakarított vagyonát nemzete építésére fordította. Templomokat épített, lelkészi és néptanítói állomásokon közalapítványokat bővített ki. Áldásos munkájában nemcsak kerületünk gyülekezeteinek volt gyámolítója, hanem még a nyomor miatt Moldva—Oláhországban letelepedett magyar református gyülekezettről is gondoskodott.

Tudta, hogy „*elvéssz a nép, amely tudomány nélkül való.*“ Ezért kívánta a magyar szellemi művelődést oly buzgón szolgálni. Nagyon helyesen látta azon-

---

ban, hogy egyes ember nem sokat végezhet. Így, hogy *sokat és sokáig tehessen*, akaratának és támogatásának *maradandó* közlésével a tiszáninneri egyházkerületet bízta meg.

1865. február 20-án végrendekezett.

A Heves- és Külső-Szolnok megyében fekvő „Istvánháza pusztá” földbirtokot, melynek területe 1420 hold, a tiszáninneri egyházkerületre, jobban mondva a Főiskolára hagyta, hogy annak jövedelméből húsz szegénysorsú jótanuló ifjú a tápintézetben ingyenes ellátást kapjon. Ez a birtok a végrendelet idején 8500 forintot jövedelmezett.

Az 1936/37. isk. évben ennek a birtoknak a jövedelméből 8753 pengőt fizetett ki a Főiskola jótétemény címen.

Ösztöndíj-alapítványa 50.000 korona. Ennek 4%-os kamatjából $\frac{3}{5}$ rész műegyetemi-, $\frac{2}{5}$ rész családi ösztöndíj a Főiskolán. A műegyetemi ösztöndíj annak ellenében fizetődik, hogy Horváth Mária egy sárospataki politechnikai intézet alapítására összes ingóságait a tiszáninneri egyházkerületre hagyta. Amennyiben az említett intézet felállítása nem volt véghezvihető, 1886-tól két műegyetemi ösztöndíjon kívül (600—500 kor.), az alapítvány kamataiból a le nem foglalt részlet az iskola közszükségleteire fordított.

A végrendeletben támogatja még Horváth Mária a Tudományos Akadémiát, a Nemzeti Színházat és színészeit, a pesti papnövelvét stb.

Orbán József közigazgató a főiskolai *Tudósítás* 1866/67-i évfolyamában így emlékezik meg Horvát Máriáról:

„Az ily nagy tettek önmagukban hordják magasztalásukat. A méltatlan érdem hímes palástját letépi az élet s ítéletet mond felette az idő, de az ily nemes tény, mint naptól megvilágított hóhegy, magasan tündöklök soha nem veszítve fényéből, fenségéből. Horváth Mária nevét imakönyvébe irandja a hálás ivadék s emléket nem elhomályosítja, hanem hovatovább kiszínezi a haladó idő.”

Fazekas Gábor II. é. th.

Az elmúlás percei.

1. *A sas még száll,
de tolla hull,
a nap még vár,
de alkonyul
lassan.*
2. *Még kopog a harkály
az odvas bükkön,
de várj! csak várj —
mint lila függöny
bomlik az este.*
3. *Csókjaid percét
még őrzik a fáék,
de egy újabb perc és
avarral takarják
el arcod.*
4. *Vizen a csólnak
elsuhan nyomtalan
és minden maholnap
így odavan
örökre.*

Orgoványi György.

TALLÓZÁS.

Az 1887. évi Debreceni Prot. Lapban Csiky Lajos: „A hittanhallgatók tanítóképesítése“ cikkében írja: „A hittanhallgatók tanítóképesítése, mint új intézmény a debreceni főiskolában e napokban inauguráltatott“. Cikkében állást foglal a hittanhallgatók tanítóképzése mellett. A lap következő számaiban pro és contra hozzászólnak a kérdéshez. Az első vizsga 1887. január 10—12 napjain tartatott meg. — A vitában a Sárospataki Lapok is beleszólt (1887. febr. 28. sz.), nem helyeslélvén azt, hogy a hittanhallgatóknak a tanítói oklevelet is meg kell szerezniök.

50 év telt el, milyen nagyot változott az idő! Ma a debreceni teológusok egyetemre járnak és a tanítói oklevelet nem szerzik meg.

Patakon a végzett s. lelkészek tanítóképzőbe mennek.

Melyiknek van igaza?

50 évvel ezelőtt iktatták be a Sárospataki Főiskola új világi gondnokát Dókus Gyula főszolgabíróát. Az ünnepi ebéden felált Makkay Dániel ungi esperes s elmondotta, hogy van neki egy aranya, melyet még kis tanuló korában itt a főiskolában egy szavalatáért kapott az akkori hirneves főgondnoktól gr. Teleki Józseftől. Ezt az aranyat jó és balsorsban mind e mai napig hiven megőrizte.

És hogy lett belőle valami, annak az aranynak ebben is része van, mert emlékeztetője jóra ösztönzője volt. — Most azonban leteszi e szép nap emlékéül Mitrovics Gyula teol. tanár kezeibe, hogy majd a vizsgák alkalmával adja oda annak az ifjúnak, aki legügyesebben fog prédikálni. (Debreceni Prot. Lap 1887. január 29.)

Mint egy igen gyöngye falusi iskolának igen satnya növendéke mentem be Patakra 1872-ben. Úgy érezvén magamat a tudomány nagy csarnokában, mint vezető nélkül, egy rengeteg erdőbe eltévedett. Vezetőm ugyan lett volna, az idősebb bátyám személyében, ő azonban már nagy diák lévén, vezetése csak anynyiból állott, hogyha valahol meglátott pitykézni, hát jól elnászpágolt. Néha még ok nélkül is. Egyszer pl. azért, mert elveszett egy forintja, s annak eltulajdonításával engem gyanúsított. A gyanura ugyan volt is némi ok. Mert egy szobafarsam szerint az nap kuráltam, vagyis kiflivel pótoltam az igen gyakran hiányzó kenyeret. Erre azonban abból a hatosból tellett, melyet a szülőfalumbeli Osváth István adott, aki akkor papi vizsgázott. A forint pedig másnap, a Zsidó Bibliában hiánytalanul megtaláltatott.

Én tehát már igen korán megtapasztaltam, amit egy igen jó tanuló Halász József vén teológus korában mondott, mikor a sok kitűnője közé egy jeles keveredett, hogy: „Nincs igazság a földön!“ (Sárkány József ny. ref. lelkész: Emlékeimből.)

1837. Szent Mihály hava 27-ik, 's több napjain S. Patakon tartatott Egyházkerületi Közgyűlés Jegyzőkönyvének kivonatából.

Meggyőződött E. közösségünk, hogy a' Tudományoknak magyar nyelven taníttatása, azért, hogy azokat a' tanulók könnyebben felfoghassák, 's oly nemzeti iskolák felállítására, melyben a' gyermekek a' valódi tudományok ismeretére vezetettén, ha az iskolát mindjárt az abból való kilépés után elhagyni kénytelenek volnának is, a' világi életbe némely arra szükséges készülteket vigyenek ki, köz ki-

vánat légyen, ahoz képest szükségesnek látta azon elvet nyilván kijelenteni Egyh. Közönségünk, hogy ezen pataki anya oskolában a' Tudományok előadási nyelve mindenütt, hol a' tudomány természete mást nem kíván, a' magyar nyelv legyjen, azért is a' jövendőre egyedül Latin nyelven tsak a' diák Literatura, a' Törvény pedig és Elenctica Theologia magyarul, de a' Törvények könnyebb megérthetése, 's részint a' nyelvbeli gyakorlás tekintetéből diákul is, minden egyéb tudományok pedig kirekesztőleg magyar nyelven taníttassanak. Kivánta elv gyanánt kijelenteni azt is, hogy mivel a' Latin nyelv e magyar hazában mostan, de még ezentul sok ideig nem nélkülözhető, az is tziel irányosan taníttassék. Ezentul négy nemzeti oskolák állíttatnak ugyan fel, de a' harmadik és negyedik osztályokban már a' diák nyelv elemei is taníttatni fognak, azon szülék mindazáltal, kik gyermekeiket diák pályára általvinni nem akarják, arra, hogy ezen négy nemzeti oskolákban azokat diák nyelvre taníttassák, nem kényszeríttétnék, sőt azon osztályok Tanítóinak szoros kötelességökbé tétetik, hogy azon idő alatt, midőn a' diák nyelv' elemeit tanítják, az azt nem tanuló Tanítványaikat magyar conceptusok írásával foglalatoskodtassák.

Szemafor.

Könyvismertetés.

Arthur Pfenniger :

„Isten dicsőségért“ című Kálvin szinjátéka
Mike Mária magyarnyelvű fordításában.

A kálvini életrajzokban előtünk álló Kálvin és vele kapcsolatos nagy személyiségek, mint amilyenek Farel és Viret, még lüktetőbb életszerűséggel állanak előtünk ebben a munkában, amely a drámai cselekmények középpontjában beállítva mutatja be őket.

A szerző alkotása a fordító kiválóan átültetett munkájában is mély hatást tesz az olvasóra. Éppen ezért mi csak hálasak lehetünk a fordítónak eme munkájáért. Reméljük, hogy ez a könyv is építeni fog, mint azok a művek, amelyeket a nagy reformátorokról már eddig is megírtak az objektív történelemszemlélettel és kellő erkölcsi alappal rendelkező íróink. Adja Isten, hogy így legyjen!

Dusicza Ferenc IV. é. hh.

Incze Gábor :

Túl az országhatáron. (1917—1937.)

Könyvének a végén ezt írja a szerző: „Europica Varietas címet szerettem volna adni ennek a könyvecskének“ . . . . Valóban ez a cím hűebben kifejezte volna azt a tartalmat, melyet e mű foglal magában. Nem egy tudományos kérdést, nem egy bizonyos témát feldolgozó regényt ad Incze Gábor e munkája, hanem úgy mondhatnám: illusztrációkat közöl egy-egy kiválasztott és bejárt európai város történetéből, lüktető életéből, világi és egyházi szokásaiból, és mint ilyen mindig változatos, képekben gazdag, színes és élvezetes előadást nyújt.

Balogh Dániel II. é. hh.

HUMOR.

Állattan órán. Kevés tudománnyal rendelkező fiú állott a katedránál. A tanár nagyon könnyűt kérdez. Sorolja fel a fülben lévő hallócsontokat. A fiú rákezdte: kalapács, üllő... itt megállt. A tanár könnyíteni akarván rajta „no, hát a lovaglásnál is használják.“ A felelő erre diadalmasan bemondja: „patkó.“

Zsidó kollokvium alkalmával mondja az egyik gólya: „A torokhangok nagy vonzalmat éreznek a patach iránt.“

Történelem órán az egyik fiú így kezdett II. Frigyesről beszélni: „Miután II. Frigyes Németországban elvégezte a dógát.“

Testnevelési órán. Milyen hatása van a klórgáznak? Felelet: „Ez a gáz először a szívet bénítja meg, aztán emésztési zavarokat okoz.“

Ki volt az első teológiai tanár? — Mózes. Mert meg van írva: „Igy szóla Mózes és senki sem hallgata reá...“

Egy olyan nagyon csendes órán, amikor mindenki visszafolytott lélekzettel lesi a percekét, valaki kint felett, vagy inkább gondolkozott, hogy mi lehetett a paragrafus címe. A tanár is unottan nézett ki az ablakon. És ekkor jött valahonnan egy meleg hang. A szomszéd udvaron elbőgte magát egy borjú. A tanár erre a hallgató diákhoz fordult: „No végre, hogy megszólalt!“

Az utcán sétálnak a teológusuk. Szombaton hazamegyek mondja az egyik. Másik: Kár a fáradságért nálad úgy sincsenek otthon.

HIREINK

Ismét szeretettel kérjük kedves Olvasóinkat, hogy előfizetésüket a „Sárospataki Hitelbank Rt. Sárospatak 12.777. számú csekkszámára“ címezve elküldeni szíveskedjenek. Kérjük Olvasóinkat, a csekken jelezzék, hogy az összeg az Ifjúsági Közlöny előfizetésére szól. El lehet küldeni az előfizetést a Kiadóhivatal címére is. Az eddigi előfizetéseket köszönettel nyugtázzuk: Végh Józsefné 1·50 P (Sp), Kállay Julianna 3 P (Bh), Dr. Benkó Ferenc 1·40 P (Bp), Pósa Péter esperes 3 P (M), Kner Endre 3 P (Gy), Buza László egyet. tanár 5 P (Sz), Dr. Kussbach Ferenc 2 P (Bp), Dr. Gesztelyi Nagy László 4 P (K), sárospataki Harsányi Gusztáv 1·50 P (D), Kellermann Béláné 3 P (Bp), Arday László 3 P (Mk), Deme László 3 P (P), Dr. Ambrus István 4 P (Sszp),

Dr. Szabó Imre 4 P (Bp), Dr. Panka Károly 4 P (Bp) vitéz dr. Kossuth Ferenc 3 P (Bp).

Kiadóhivatal.

Komáromi Jánosnak, a nemrég elhunyt jeles írónak budapesti temetésén hat theologus vett részt. A fiatal pataki diákok képviselője Vályi József IV. é. th. búcsuzott az öreg pataki diáktól.

Csendesnap volt október 2-án a teológián. Szabó Zoltán főisk. lelkipásztor áhítata után dr. Mátyás Ernő theol. akad. ig. szólott az elsőévesekhez, az eskü letétele után pedig az akadémia polgáraiá fogadta ünnepélyesen őket. Dr. Marton János az internátusi nevelésről, dr. Újszászy Kálmán a falu és a rend, dr. Nagy Barna pedig Kálvin egyházpolitikája címmel tartottak előadást.

Szeretevendégséget rendezett a theol. tanári kar a theol. ifjúság számára, október 2-án este. Itt mutatkoztak be az első éves testvéreink. Vályi József theol. elnök

a Hittanhallgatók Egyletének ezévi terveiről beszélt. Bertalan Imre szaválata, a Kórus és Zenekar számai után Szalay György IV. é. th. írásmagyarázatával végződött a szeretetvendégség.

Október 6-án Kalydy Miklós szénior szolgált a nagytemplomban, ő tartotta a délutáni ünnepélyen is az ünnepi beszédet. Kazinczy Gábor szobránál Vályi József IV. é. th. emlékezett meg az Aradi Tizenháromról.

Szobrot állítat a Főiskola az elhunyt Komáromi Jánosnak, az iskolakertben.

Az Orsz. Ref. Theol. Szövetség okt. 7—9-ig tartó budapesti konferenciáján Vályi József, Kiss Barnabás, Nagy Géza, Kolláth József, Szendy János és Sükös Pál vettek részt.

Az október hatodiki kegyeleti stafétában ebben az évben a gimnázium győzött.

Az elmúlt évben családot látogattak a teológusok: Harsányi Gyuláné, özv. Salacz Lajosné, Vas Lajosné, Novák Sándorné, Eötvös Jenőné, Dávid Zoltánné, Halász Dénesné, dr. Trócsányi Józsefné, Kaffka Ferencné, dr. Batta Istvánné, dr. Kiss Sándorné, dr. Mátyás Ernőné, dr. Jancsó Sándorné, dr. Zsiros Józsefné, Balsay Bertalané, dr. Révész Menyhértné, Boda Béláné, Hodossy Béláné, özv. Balázs Ignácné, Szabó Ernőné, özv. Baksy Istvánné, özv. Harsányi Istvánné, Borsós Józsefné urasszonyoknál. Isten áldása legyen e családokon, akik oly sok szeretettel halmozták el a szolgáló teológusokat.

A Hittanhallgatók Egylete október 23-án tartotta első gyűlését, melyen Remete László újhelyi ev. lelkész tartott előadást „Pascal, mint keresztyén apologeta” címmel.

Sárospatakon tartja tavasszal konferenciáját az Orsz. Ref. Theol. Szövetség.

A Népfőiskolát dec. 9—19 ig ismét megrendezi a theol. tanári kar.

A faluszeminárium I. sz. vándorkönyvtára Semjénben van, a II. sz. is megérkezett vándorútja első állomására: Dorkó tanárára.

A reformáció emlékünnepélyen dr. Nagy Barna tartotta az ünnepi beszédet: Az igazi tekintély címmel. A nagytemplomi istentiszteleten Kalydy Miklós hirdette az ígét.

Fedett sportuszoda építését vette terbe a Főiskola.

A Timótheus öregcserkészek őrsi-teái okt. 12, 13 és 18-án voltak.

A debreceni Kántus és a pataki Kórus két évenként szokásos nagy találkozója április második felében Sárospatakon lesz.

Az utcagyermekből toborzott „Pipacs-cserkészek” 14 taggal megkezdték ismét összejöveteleiket. Vezetőjük Z. Elek Béla.

Berecz Árpád Bridgeportból Patakra jött, hogy a theológiát itt elvégezze. Isten hozta az Óhazába, az ősi pataki falak közé.

Regőseink október 23—24-én dr. Szabó Zoltán és dr. Újszászy Kálmán vezetésével Nyíriben és Pusztafalun voltak.

A Péntek Esték november 19-én kezdődnek meg.

Dabóczy István s. lelkész testvérünket az acroni (amerika) ref. gyülekezet meghívta lelképásztoraúl. Az új amerikai magyar lelképásztor már elindult állomáshelyére.

Külföldön vannak tanulmányúton a végzett teológusok közül: Szilágyi István; Tus-say János, Rózsay Tivadar, Jánossy Ferenc (Hallé), Hegedűs Imre (Utrecht). Konecz Sándor (Berlin), Biró Sándor, Gönczy Árpád, Vatai László (Amerika.)

A gyakorlati munkát is megkezdték a teológusok. Patakon: vasárnapi iskolát, kis istentiszteletet, családlátogatást és diák-bibliakört végeznek. Vidéki állomásaik: Királyhegy, Dorkó, Rózsás, Györgyartló, Vilmatanya, Szegilong és Kácsárd.

Diák-bibliakörök a következő helyeken vannak: Tárczy Sándor, Kisinternátus (5) Gutenberg szoba, Újtelep (2) Theol. internátus (4) Bálint gárda, Dávid gárda, Harsányi gárda (2) Batta gárda, Halász gárda, Mátyás Ernő, Jakob Károly, Urbán gárda, Balászné gárda és Tárczy gárda (2). Kis-pataki gárda. — Összesen 27.

A nagytemplomban tartott evangélicációs héten jórészből a theologusaink szolgáltak.

Szabó Károly tanár kisfiát október 30-án keresztelte meg dr. Szabó Zoltán theol. tanár Csaba névre. A szertartás előtt és után a regősök énekeltek.

A Rákóczi serlegért folyó labdarugó körmérvázás során az ujhelyi kereskedelmi iskolával 1 : 1 arányban döntetlenül játszott a gimnázium csapata.

A gimn. sportkörben Szabó Károly testnevelési tanár irányításával serényen folyik a munka.

A theologusok 2 : 0 arányban legyőzték a gimnázium válogatott csapatát.

A főiskola szőlőjében a szüret szept. 25-én kezdődött. A must kiváló minőségű. Összesen 711 hl. termelt. (Aranyos 103) (Poklos 295, Királyhegy 313 hl.)

A tanítóképző-intézet „Comenius“ önképzőköre, okt. 6-án 11 órai kezdettel díszgyűlést tartott, melyen a tanári kar és nagyszámú közönség vett részt. Műsor : 1. Hinnusz : Éneklé a közönség. 2. Ünnepi beszédet mond Várady Lajos ifjúsági elnök. 3. Szögi- Gregus : „Aradi golgotavirágok“. Éneklé az ifj. énekkar. 4. Krüger A. „Mozdonyok beszélgetnek Aradon.“ Szavalja Nagy Dezső V. é. 5. Orgonán játszik : Tóth Károly zenetanár. 6. Ábrányi E. Okt. 13. Szavalja : Balogh Zoltán V. é. 7. Hiszek-egy : Éneklé a közönség.

K. I. E. imahét. A KIE mozgalom ez évben november 14—20-ig tartja imahétét az egész világon s így hazánkban is.

Gyűjtünk használt levélbélyeget!

A külmisziói munkát támogatjhatjuk általában is, ha összegyűjtjük a levelezésünkön levő használt levélbélyegeket, elkérhetjük ismerőseink, egyes hivatalok, takarékpénztárak levélbélyegeit is és nyomtatványként küldjük meg a Magyar Református Külmisziói szövetség címére : Budapest, IX. Kálvin-tér 8. II.

A faluszemináriumi kiszállás nov. 14—15-én lesz a Hegyköz falvaiban.

Diákjaink közt működő SDG-kollegiumok missziói munkát végeznek a szórványokban és a tanyákon is. A képzősök Végárdón és Halászhomok tanyán. A theologusok Kácsárdon és Rózsás tanyán. A leány SDG-sek a helybeli gyülekezet szegénygondozásában is részt vesznek. A gimn. fiúk népművelődési előadásokat tartanak a szórványokban, Programjuk egyes pontjait hetenkinti vezetői összejövetelen beszéljük meg az egyes kollegiumi vezetők.

— **Az Erdélyi János Gimnáziumi Önképzőkör** szept. 9-én tartotta választógyűlését, a tisztikar a következőképpen alakult : Halász András VIII. o. ifj. elnök, Szakszon Árpád VIII. o. titkár, Harsányi Ilona VII. o. jegyző, Tukacs Béla VIII. o. ellenőr, Király István VII. o. pénztárnok, Szathmáry Lajos VIII. o. főkönyvtárnok, Daróczy Ferenc, Nagy György, Szabó István VII. o. alkönyvtárnokok, Truskovszky Béla VIII. o. sakkfelügyelő, Ruttkay Kálmán V. o. háznagy,

— **A gimnáziumi** „I. Rákóczi György Egyesület“ szeptember 24-én tartotta alakuló gyűlését, Bódy Dénes tanárelnök megnyitó szavai után rendezett választáson a tisztikar így alakult : Elnök : Demeter Gyula VIII. o. titkár : Horkay József VIII. o. jegyző : Rivó Zoltán VII. o. pénztáros : Bulyovszky Miklós VIII. o. könyvtáros : Kiss Miklós VII. o. levelező : Miklós Lajos VIII. o.

Humor-pályázatunk eredménye. A tan. képző, teol. és gimn. hirdetőtábláin felhívás jelent meg, hogy a legtöbb és legjobb diák-adoma beküldője öt pengő jutalomban részesül. Okt. 1-ig több munka érkezett be, abszolút értékű egy sem. A munkatársakból álló bizottság a díj megosztását határozta el. Takács Béla I. hh. 2 P, Kőszegi Zoltán VII. g. t. 2 P, Oláh István V. tj. 1 P-t nyert.